

Interreg

Slovensko – Česko

**Spolufinancovaný
Európskou úniou**

**FOND MALÝCH
PROJEKTOV**

ER BBK
EUROREGIÓŇ BÍLÉ - BIELE KARPATY

Po stopách spoločnej histórie 20. storočia - Funkcionalizmus

Výhradnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie nesú jej autori a nedá sa stotožniť s oficiálnym stanoviskom Európskej únie

FUNKCIONALIZMUS

PRVÁ SVETOVÁ VOJNA A PRVÁ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

DOC. ING. ARCH. JANKA BETÁKOVÁ, PHD

2025

PRVÁ SVETOVÁ VOJNA

28. 7. 1914 -11. 11. 1918, globálny konflikt

Trojdohoda – Francúzsko, cárské Rusko, Britské impérium, Belgicko

Postupne sa pridávali

1914 Japonsko,

1915 Taliansko,

1916 Rumunsko, a Portugalsko,

1917 USA a Grécko

Trojopolok – Nemecko, Rakúsko-Uhorsko

Postupne sa pridávali

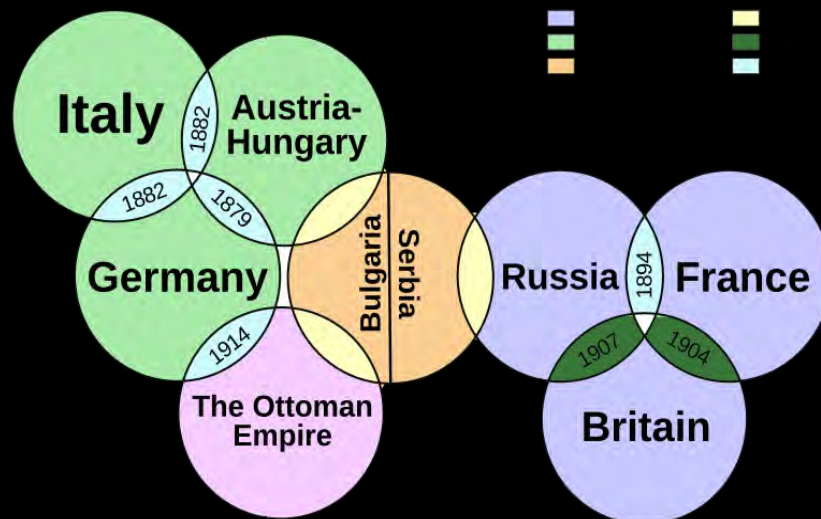
1914 Osmanská ríša

1915 Bulharsko

Na konci vojny neutrálne ostali štáty

Španielsko, Švajčiarsko, Holandsko, Lichtenštajsko a štáty Škandinávie

- Zasiahla Európu, Afriku, Áziu
- Formálna príčina – atentát na Františka Ferdinanda d'Este ste v Sarajeve 28.6. 1914
Gavrilo Princip
- 28.7. 1914 rakúsko-Uhorsko vyhlásilo vojnu Srbsku

Atentát na Františka Ferdinanda d' Este

Prvá svetová vojna predstavuje historický zlom v politickej, kultúrnej a ekonomickej oblasti.

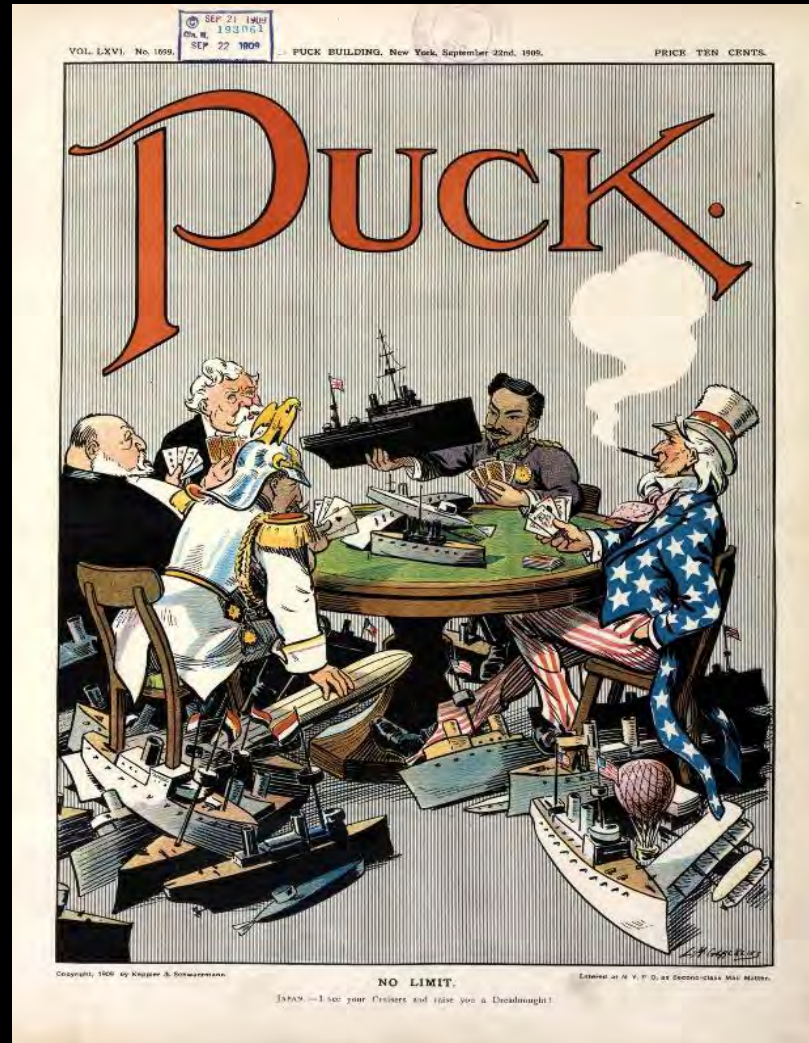
V dôsledku vojny došlo vo svete k sérii revolúcií a povstaní a k zániku ruskej, rakúsko-uhorskej, osmanskej a aj nemeckej ríše.

- **Príčiny sú stále diskutovanou otázkou**

Kríza nastala po sérii diplomatických stretov medzi veľmocami v súvislosti s európskymi a koloniálnymi otázkami v desaťročiach pred rokom 1914, ktoré spôsobili veľké napätie.

Ich príčinu možno hľadať v zmenách v rovnováhe síl v Európe, ku ktorým dochádzalo od roku 1867

- **Ilúzia krátkej vojny**

Prinzessin Sophie von Hohenberg

Takto sa to na prelome júla a augusta 1914 začínalo. Mnohí vojaci išli na front s nadšením a veriac, že o pár týždňov sa po vyhratej vojne vrátia domov. Už zakrátko pochopili, že sa mýlia.

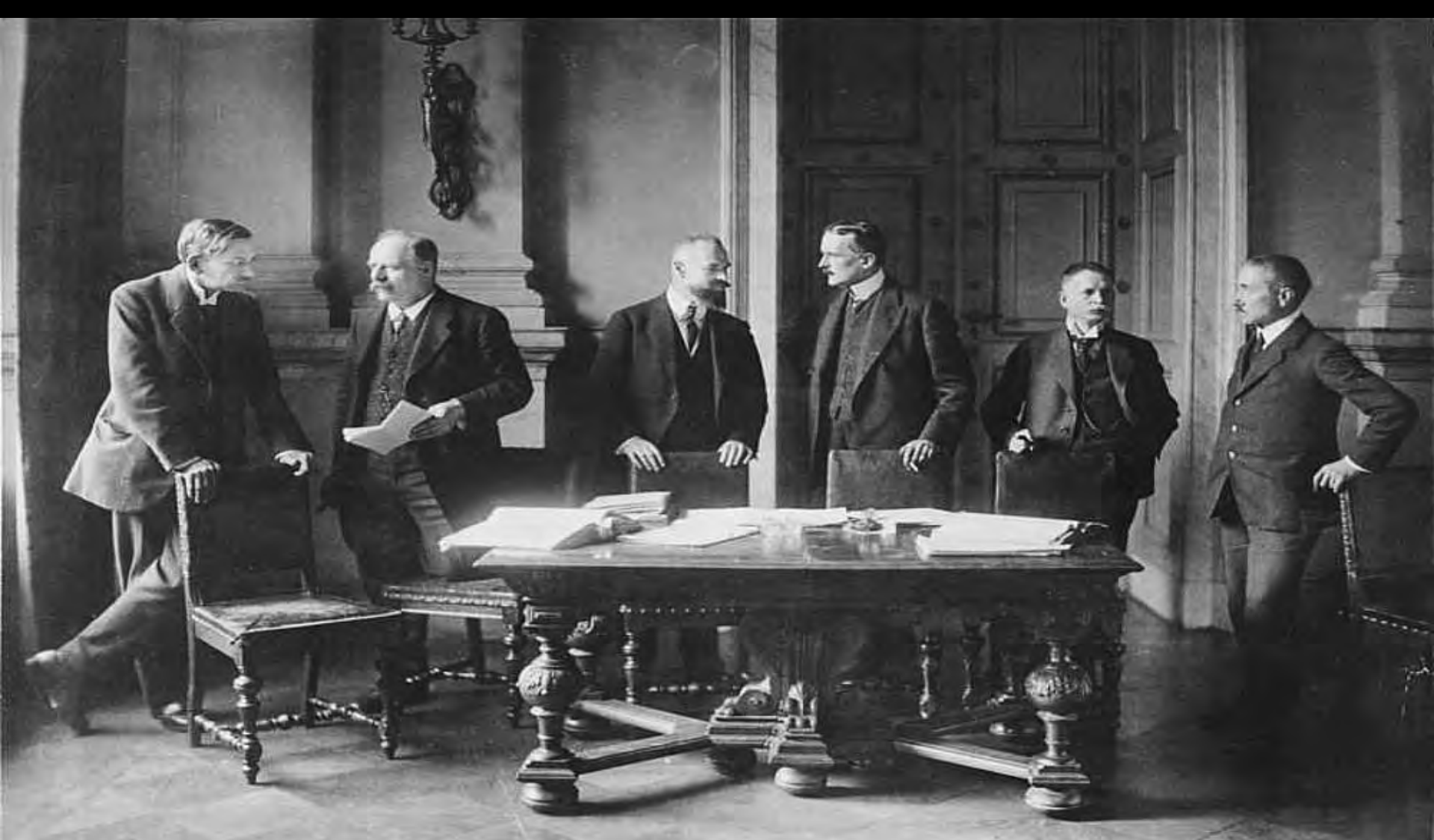
Nastúpení ruskí vojaci

Prvá svetová vojna priniesla dovtedy nevídané utrpenie na bojiskách i v zázemí.

Vojaci britskej 55. divízie oslepení chlórom čakajúci na ošetrovanie.

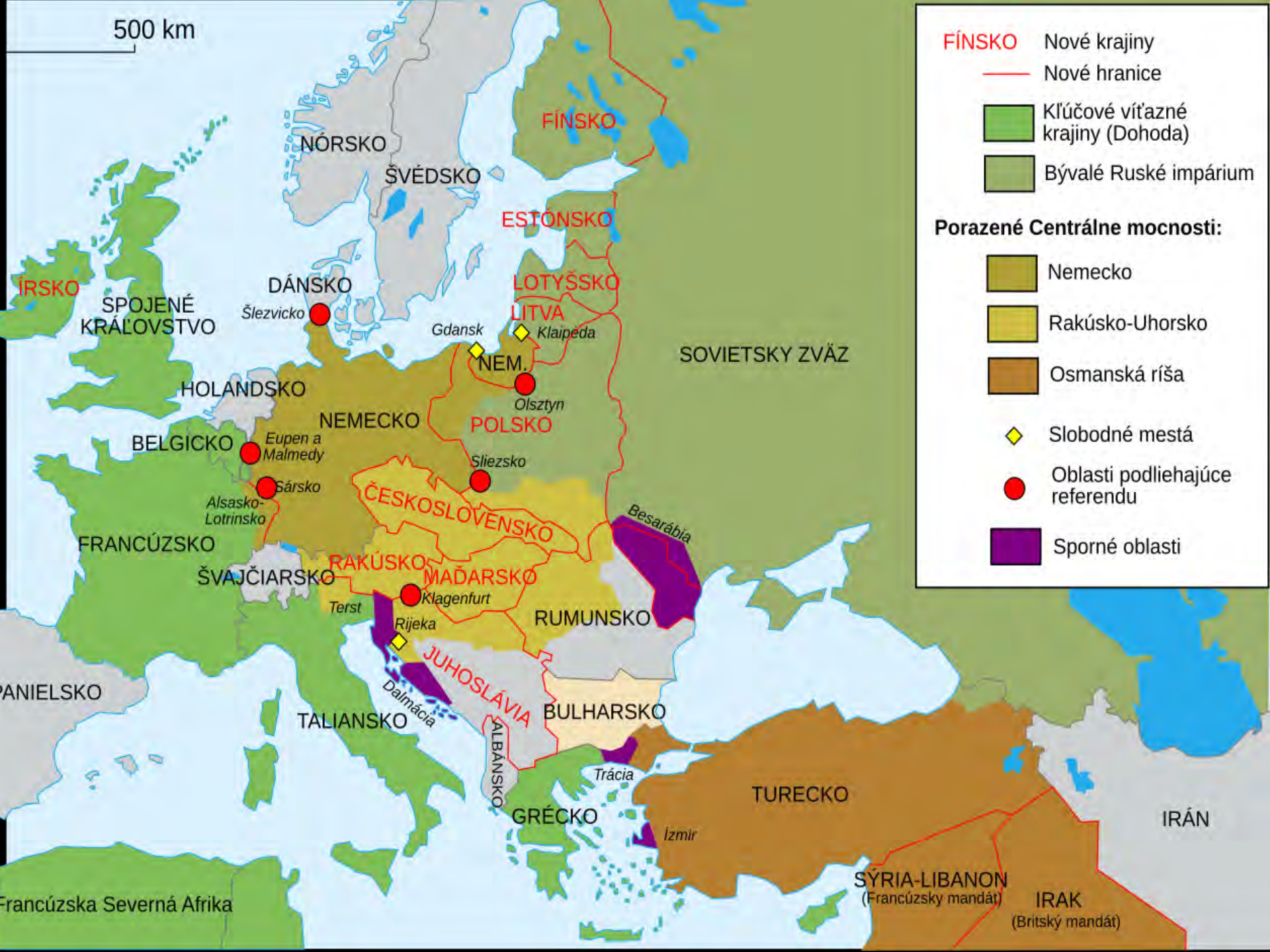

Nemecká delegácia vo Versailles: prof. W. Schucking, J. Giesberts, O. Landsberg, U von Brockdotff-Rantzau, R. Leinert a C. Melchior

Podpisovanie Versaillské mierovej konferencie v Paríži 1919

500 km

PRVÁ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

Prvá československá republika je tradičné označenie úseku dejín Česko-Slovenska od vyhlásenia nezávislosti od rakúsko-Uhorska dňa 28. 10. 1918 do zabratia Sudet Nemeckom dňa 1. 10. 1938 na základe Mníchovskej dohody.

Prvý prezident

Tomáš Garrigue Masaryk

Predseda vlády

Karel Kramář

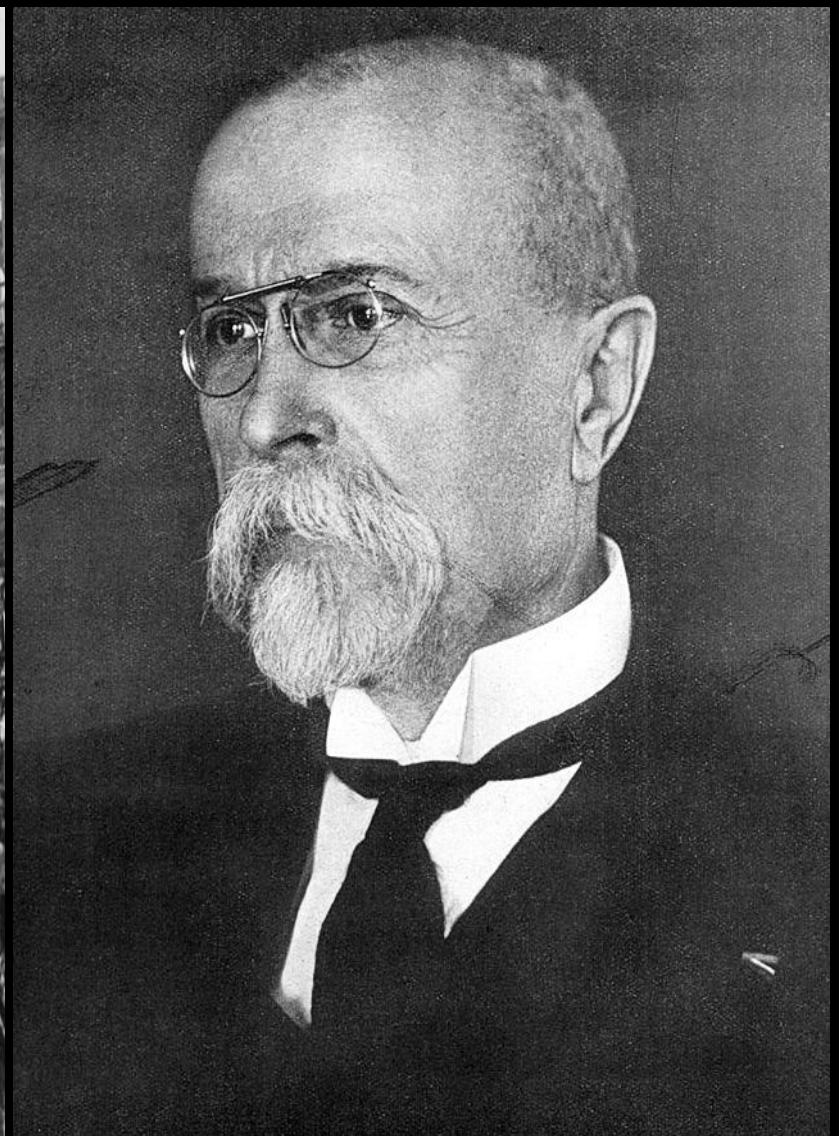
Minister zahraničia

Edvard Beneš

Minister vojensťva

Mlilan Rastislav Štefánik

- **Prvá demokratická republika v strednej európe (vzor USA)**
- **Osemhodinová pracovná doba**
- **Jazdilo sa vl'avo (1939)**
- **Ženy mohli voliť medzi prvými na svete (1919)**
- **Hospodárska veľmoc - v roku 1934- 10. najvyspelejšia ekonomika sveta**
- **Uvažovalo sa, že by sme mali more** - Bolo by to vd'aka koridoru smerom k budúcej Juhoslávii, v tom čase Kráľovstvu Srbov, Chorvátov a Slovincov. Ťahal by sa od Bratislavy až po Záhreb a mal nám umožniť prepojenie s naším spojencom, čím by sme získali prístup k moru. Prezident Masaryk ho považoval za veľmi dôležitý kvôli obchodu. Ako však dnes vieme, nestalo sa.

- Ako hlavné mesto sa uvažovalo o Nitre, Žiline, alebo Martine, uvažovalo sa, že by sa volalo Wilsonovo mesto, na počesť amerického prezidenta Woodrowa Wilsona. Považoval sa za jedného z kľúčových politikov, ktorí umožnili vznik Československa

*Washingtonská deklarácia 1919
politicky, sociálne a kultúrne
rovnocenné národy*

- Československé kolónie Togo
- Stavali sa školy, knižnice a tiež bola založená Univerzita Komenského v Bratislave. Pred vojnou takmer tretina Slovákov nevedela čítať a písať. To sa počas Československa výrazne zlepšilo.
- Vojna po vojne- Poľsko- Česko- Tešínsko

- **Vznik a vlajka**

1918-1920

klasická až od 30.3.1920

- **Sociálny štát**

- **Systém zdravotného poistenia** – medzi najlepšie v európe, rakusky model – 4,3 percenta z príjmu

- **Sklamaní robotníci** – očakávanie znárodnenia fabrík

- **Sklamaní slováci,**

- **Podfinancovaná armáda (1933-38)**

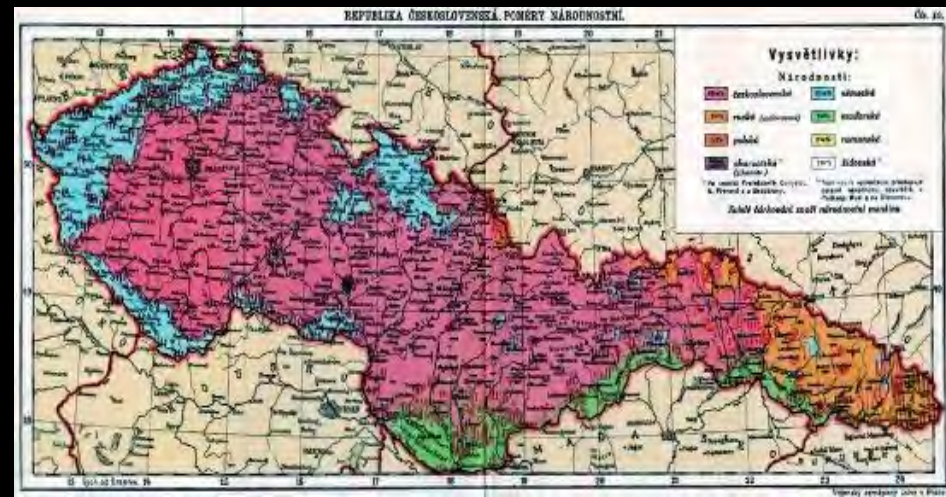
pripravení v boji- povinná voj. služba

- Ako hrozby sa vnímali nemci a maďari

vznik obrannej aliancie

ČSR + Francia + Juhoslávia

Krajina	„Čechoslo váci“ (Česi a Slováci)	Nemci	Maďari	Rusíni	Židia	iní	celkom obyvateľo v
Čechy	4 382 788	2 173 239	5 476	2 007	11 251	93 757	6 668 518
Morava	2 048 426	547 604	534	976	15 335	46 448	2 649 323
Sliezsko	296 194	252 365	94	338	3 681	49 530	602 202
Slovensko	2 013 792	139 900	637 183	85 644	70 529	42 313	2 989 361
Podkar- patská Rus	19 737	10 460	102 144	372 884	80 059	6 760	592 044
ČSR	8 760 937	3 123 568	745 431	461 849	180 855	238 080	13 410 750